

Ärende nr: 2024/5913

Datum: 2025-06-19

Länsstyrelsernas rapportering om dammsäkerhetstillsyn 2024/2025

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet, med uppgift att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Det omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Svenska kraftnät utvecklar transmissionsnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, hållbar och ekonomisk elförsörjning. Därmed har Svenska kraftnät också en viktig roll i klimatomställningen.

Version 1
Org. nr 202 100-4284

Svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg
Sturegatan 1

Tel: 010-475 80 00
Fax: 010-475 89 50
www.svk.se

Innehåll

1	Inledning.....	4
2	Former för rapporteringen	5
3	Genomförd och planerad tillsyn	6
3.1	Förutsättningar.....	6
3.1.1	Ekonomiska resurser	6
3.1.2	Personella resurser	7
3.1.3	Redovisad tid på dammsäkerhetstillsyn	10
3.2	Genomförda tillsynsaktiviteter 2024	12
3.3	Planerade tillsynsaktiviteter 2025	12
4	Nulägesbedömning	13
4.1	Kvarstående dammanläggningar att konsekvensutreda	13
4.2	Länsstyrelsernas bedömning av dammsäkerheten i länen.....	13
4.2.1	Dammsäkerheten i länet	13
4.2.2	Dammägarnas årsrapportering	13
4.2.3	Dammägarnas säkerhetsledningssystem	14
4.2.4	Helhetsbedömning av dammsäkerheten	14
4.3	Länsstyrelsens bedömning av dammsäkerhetstillsynen i länen	15
4.4	Länsstyrelsernas bedömning av Svenska kraftnäts tillsynsvägledning kring dammsäkerhet	15
5	Dammar i dammsäkerhetsklass med otillfredsställande dammsäkerhet.....	16
6	Dammar i dammsäkerhetsklass A	17
	Bilaga 1.....	19
	Bilaga 2	22

1 Inledning

Dammar utgör viktig infrastruktur i samhället genom sin betydelse för vattenkraftproduktion, gruvindustri, inlandssjöfart, vattenförsörjning och skydd mot översvämningar. Samtidigt medför även dammar risker. Ett dammhaveri kan förorsaka översvämningar med allvarliga följder för människors liv och hälsa, bebyggelse, samhällsviktig verksamhet, miljö och kulturmiljö.

Dammar vars potentiella haverikonsekvenser bedöms kunna påverka samhället i betydande grad ska tilldelas en dammsäkerhetsklass och berörda dammägare ska omfattas av kraven i förordningen (2014:214) om dammsäkerhet.^{1 2} Konsekvenserna av ett haveri avgör vilken av de tre klassificeringarna A, B eller C som en damm ska tillhöra, där dammsäkerhetsklass A utgör den högsta klassificeringen. Dammar som inte bedöms kunna orsaka allvarliga konsekvenser vid ett haveri tilldelas benämningen U, vilket avser damm utan dammsäkerhetsklass.

Det är länsstyrelsen i det län där dammen är belägen som ansvarar för tillsynen av dammen. Svenska kraftnät har i sin tur uppdrag att ge tillsynsvägledning i frågor om dammsäkerhet enligt 11 kap. miljöbalken samt att samverka med länsstyrelserna i syfte att främja ett effektivt tillsynsarbete.³

I denna rapport sammanfattas länsstyrelsernas svar om genomförd tillsyn 2024 och planerad tillsyn 2025. Rapportering har inkommit från samtliga 20 länsstyrelser som har tillsynsansvar över dammar i dammsäkerhetsklass.⁴ Uppföljningen syftar till att identifiera och tydliggöra utvecklingsbehov inom ramen för Svenska kraftnäts tillsynsvägledande uppdrag, ge stöd till länsstyrelsernas fortsatta tillsyn samt utgöra underlag för rapportering till regeringen om dammsäkerhetens utveckling.

Rapporten har fastställts av Ann-Sofie Fahlgren, enhetschef Elberedskap och dammsäkerhet.

¹ 11 kap. 24–25 §§ miljöbalken

² I rapporten används genomgående begreppet dammägare som ett samlingsbegrepp för den som är verksamhetsutövare respektive har underhållsskyldighet för en damm.

³ 3 kap. 3 § miljötillsynsförordningen (2011:13)

⁴ Länsstyrelsen i Gotlands län är undantagen från rapporteringen eftersom länet inte har några dammar i dammsäkerhetsklass.

2 Former för rapporteringen

I januari 2025 skickade Svenska kraftnät en begäran till länsstyrelserna där de ombads att redogöra för hur dammsäkerhetstillsynen har genomförts i respektive län. Begäran innehöll ett frågeformulär med frågor som är uppdelade inom följande områden:

- Allmänna uppgifter
- Genomförd tillsyn 2024
 - Redogörelse av ekonomiska och personella resurser 2024
 - Redogörelse av genomförd tillsyn
- Nulägesbedömning
 - Länsstyrelsens bedömning av dammsäkerheten i länet
 - Länsstyrelsens bedömning av dammsäkerhetstillsynen i länet
 - Länsstyrelsens bedömning av Svenska kraftnäts tillsynsvägledning kring dammsäkerhet
- Planerad tillsyn 2025
- Fokusområde "Dammar med otillfredsställande dammsäkerhet" i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025
- Dammar i dammsäkerhetsklass A

Vid flervalsfrågor har länsstyrelserna kunnat svara med följande val:

- Instämmer helt
- Instämmer i stor utsträckning
- Varken instämmer eller instämmer inte
- Instämmer i viss utsträckning
- Instämmer i liten utsträckning
- Instämmer inte alls

Länsstyrelserna har även getts möjlighet att utveckla sina svar.

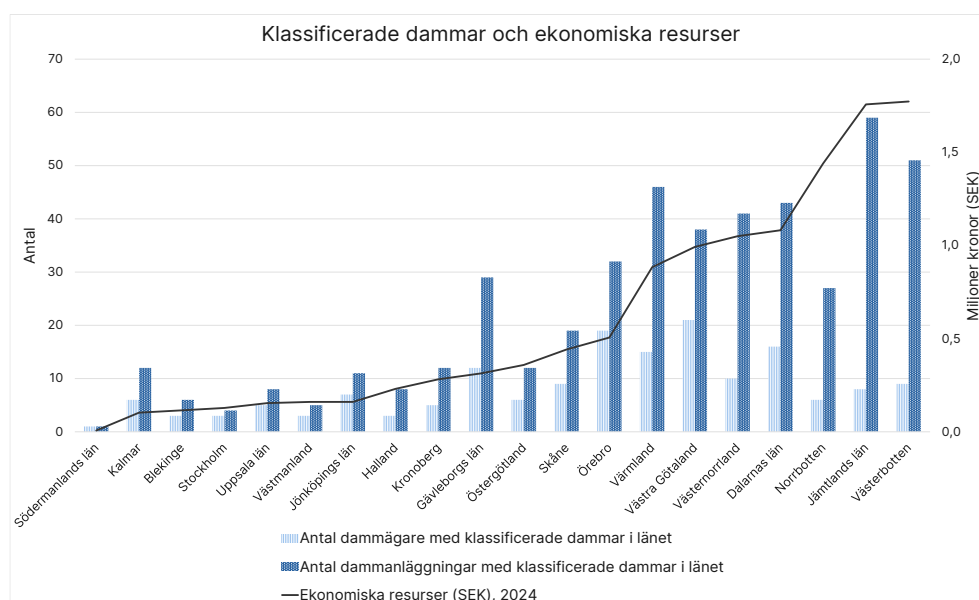
Frågeformuläret i sin helhet framgår i Bilaga 1. I Bilaga 2 redovisas länsstyrelsernas svar på flervalsfrågorna sammanställt i diagramform. Observera att alla länsstyrelser inte har besvarat samtliga frågor.

3 Genomförd och planerad tillsyn

3.1 Förutsättningar

3.1.1 Ekonomiska resurser

Antal dammägare och dammanläggningar, och därmed även de ekonomiska resurserna för dammsäkerhetstillsynen, varierar stort mellan länen.⁵

Figur 1. Antal dammägare och dammanläggningar med klassificerade dammar per län samt länsstyrelsernas ekonomiska resurser för dammsäkerhetstillsyn år 2024.

Som framgår av figur 1 finns de största ekonomiska resurserna i Västerbottens län och Jämtlands län, vilka även är de två län med flest antal klassificerade dammanläggningar. De ekonomiska resurserna påverkas även av dammanläggningarnas dammsäkerhetsklass. I Norrbottens län finns flera av Sveriges högst klassificerade dammar

⁵ Länsstyrelsen begär årligen in en avgift från dammägarna för att genomföra sin tillsyn. Denna tillsynsavgift baseras på dammanläggningens dammsäkerhetsklassificering. Avgiftsbelopp för länsstyrelsens tillsyn över dammsäkerhet anges i Förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken.

varpå de ekonomiska resurserna är bland de högsta, trots att fler klassificerade anläggningar finns i andra län.

En viss skillnad kan ses över landet där de norra länen i större del har få men stora dammägare jämfört med exempelvis länen Västra Götaland, Örebro, Värmland och Dalarna där antalet dammägare med klassificerade dammanläggningar är betydligt fler.

Även om en majoritet av länsstyrelserna uppger att de ekonomiska resurserna för dammsäkerhetstillsynen är tillräckliga, har andelen som anser att resurserna helt eller till stor del är tillräckliga minskat. I svaren framhålls att resurser tas i anspråk av administrativa uppgifter, kompetensutveckling samt deltagande i samverkansforum med andra länsstyrelser och Svenska kraftnät. Det lyfts även att vissa dammanläggningar med låg dammsäkerhetsklass kräver mer omfattande tillsyn än vad tillsynsavgiften motsvarar, särskilt när dammägaren har begränsad kunskap om dammsäkerhet och de krav som följer av att äga en klassificerad anläggning.

Brist på personella resurser anges också som en bidragande orsak till att de ekonomiska resurserna inte upplevs som tillräckliga. Med ökade ekonomiska resurser skulle länsstyrelserna potentiellt ha möjlighet att förstärka bemanningen, vilket i förlängningen skulle bidra till ökad robusthet och möjlighet till fördjupad kompetens inom dammsäkerhetsområdet.

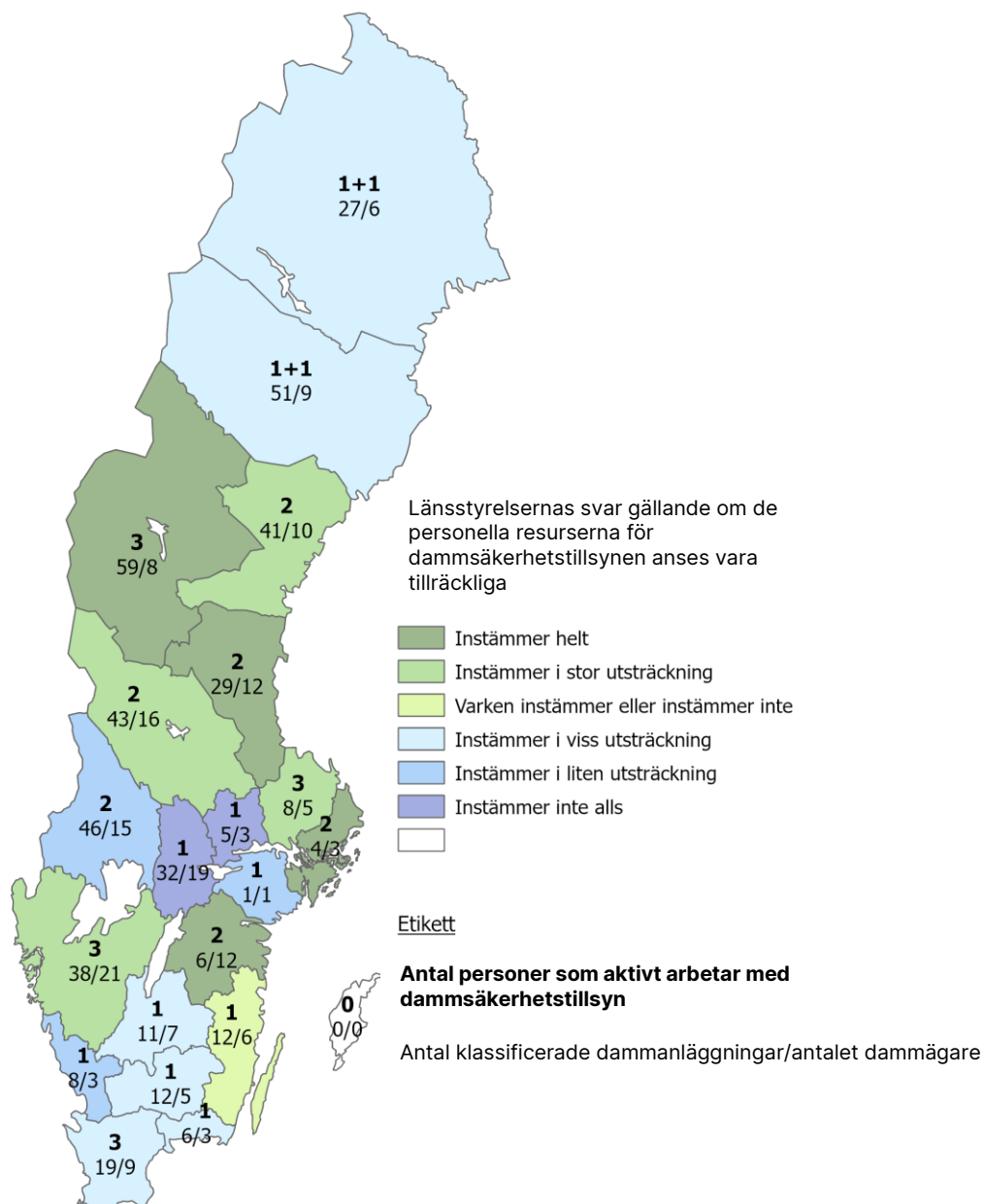
3.1.2 Personella resurser

Under 2024 deltog totalt 36 handläggare i arbetet med dammsäkerhetstillsyn, vilket kan jämföras med 39 handläggare under 2023. För 2025 bedöms antalet handläggare som kommer att vara involverade i tillsynsarbetet öka från 36 till 38. Antalet handläggare som arbetar med dammsäkerhetstillsyn varierar mellan länen, med en bemanning på en till tre personer per län.

Att ha tillräckliga personella resurser är en utmaning som länsstyrelserna lyfter återkommande och antalet länsstyrelser som anser att de personella resurserna är tillräckliga har minskat. Åtta länsstyrelser uppger att de personella resurserna för dammsäkerhetstillsyn är helt eller till stor del tillräckliga, medan elva länsstyrelser anger att resurserna inte motsvarar behovet, se figur 2. Det är framför allt i län där bemanningen för dammsäkerhetstillsynen utgörs av en person som de personella resurserna inte anses motsvara behovet.

Flera av handläggarna arbetar enbart en del av sin arbetstid med dammsäkerhet vilket även innebär att andra typer av ärenden ska hanteras. Som exempel lyfter en länsstyrelse att den tid som läggs på dammsäkerhetstillsyn nedprioriteras när andra mer akuta samhällsviktiga vattenverksamhetsärenden behöver handläggas.

Låg bemanning kan medföra sårbarhet vid personalbortfall och inverka på den tillsyn som kan genomföras. Detta är något som flera länsstyrelser lyfter i årets rapportering. Ensamarbete inom tillsyn kan även ställa höga krav på den enskilde handläggaren eftersom uppgiften ofta, vid ett och samma tillfälle, kräver såväl självständig bedömning som dokumentation och dialog.

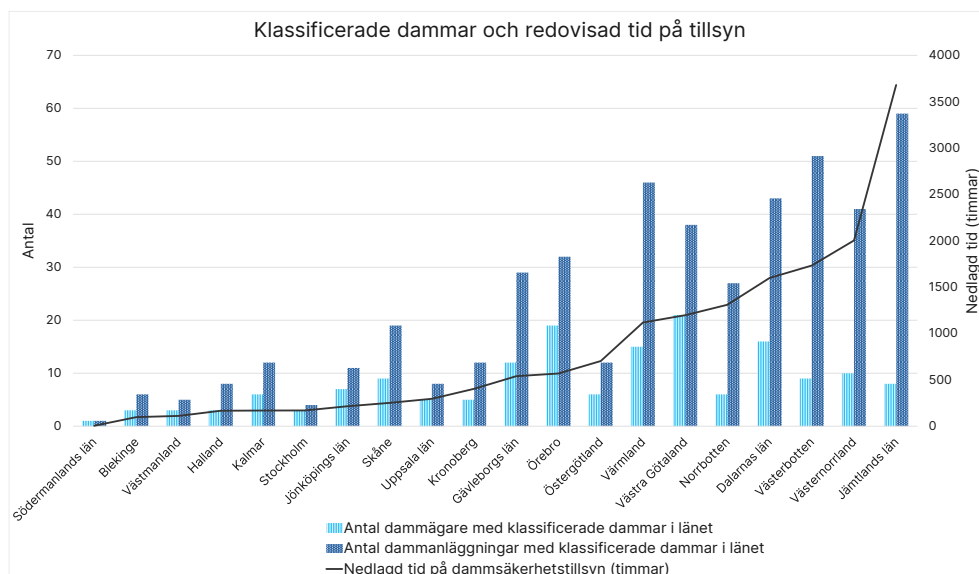
Figur 2. Länsstyrelsernas svar på påståendet "Våra personella resurser för dammsäkerhetstillsyn är tillräckliga" redovisas tillsammans med antalet personer som aktivt arbetar med dammsäkerhetstillsyn, antalet klassificerade dammar och antalet dammägare med klassificerade dammar. 1+1 anges för Norrbottens län och Västerbottens län, detta för att förtydliga att en handläggare arbetar med tillsyn av dammsäkerhet kopplat till vattenverksamhet och en handläggare med dammsäkerhet kopplat till gruvverksamhet.

3.1.3 Redovisad tid på dammsäkerhetstillsyn

Länsstyrelserna redovisar att de 2024 har lagt totalt 16 332 timmar på dammsäkerhetstillsyn, motsvarande 8,7 årsarbetskrafter.⁶ För 2025 anges att tiden för dammsäkerhetstillsyn förväntas öka till 9,5 årsarbetskrafter.

Den tiden som länsstyrelserna lägger på dammsäkerhet och dammsäkerhetstillsyn varierar mellan länen, se figur 3. Länsstyrelsen Jämtland, som har det största antalet klassificerade dammanläggningar, är också den länsstyrelse som avsätter mest tid för arbetet med dammsäkerhet. Utöver antalet klassificerade anläggningar kan även antalet dammägare påverka hur mycket tillsynstid som krävs, då fler aktörer ofta innebär ett ökat behov av kontakter och möten.

I län med endast ett fåtal klassificerade dammanläggningar är den nedlagda tillsynstiden av naturliga skäl lägre.

Figur 3. Antal dammägare och dammanläggningar med klassificerade dammar per län samt länsstyrelsernas redovisade tid på tillsyn 2024.

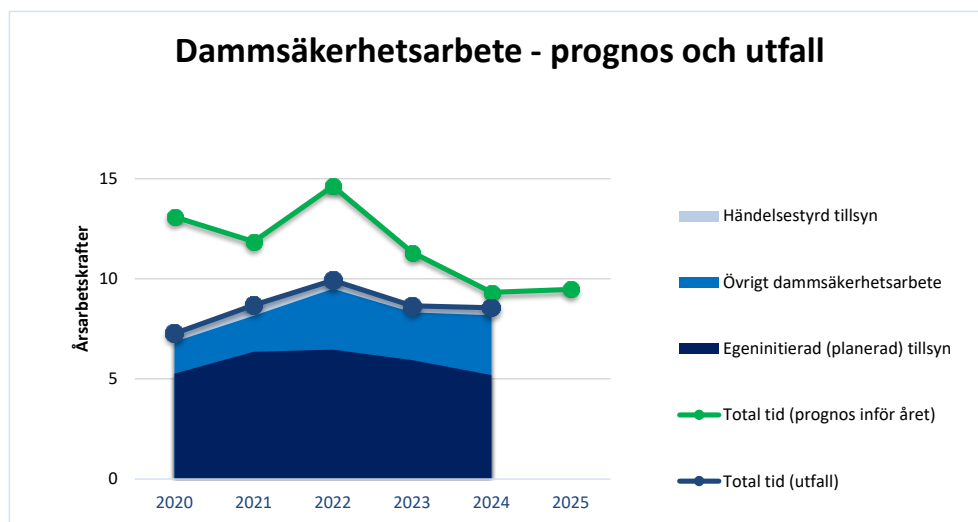
⁶ De av länsstyrelserna redovisade timmarna har omräknats till årsarbetskrafter genom att antalet timmar har dividerats med 1880.

Länsstyrelserna kan redovisa tiden för arbete med dammsäkerhet på kategorierna

- egeninitierad (planerad) tillsyn,
- händelsestyrd tillsyn, respektive
- övrigt dammsäkerhetsarbete såsom till exempel övergripande planering och uppföljning samt kompetensutveckling.

I figur 4 visas länsstyrelsernas fördelning av redovisad tid från 2020 till 2024. Länsstyrelserna lägger framför allt tiden inom dammsäkerhetsarbetet på egeninitierad (planerad) tillsyn, följt av övrigt dammsäkerhetsarbete och händelsestyrd tillsyn. För 2024 visar figuren att den prognostiserade tiden för dammsäkerhetsarbetet i huvudsak överensstämmer med det faktiska utfallet av genomfört arbete och tillsyn. Samtidigt har några länsstyrelser rapporterat bortfall i personella resurser under 2024, vilket kan ha påverkat både omfattningen och genomförandet av dammsäkerhetsarbetet.

Flera länsstyrelser har uppgett att det råder viss osäkerhet i hur arbetstiden har fördelats mellan de olika kategorierna. Siffrorna i figur 4 bör därför tolkas med viss försiktighet, då de inte nödvändigtvis speglar en exakt uppdelning av det utförda arbetet.

Figur 4. Planerat och rapporterat utfall av den tid som länsstyrelserna lagt på dammsäkerhetsarbetet inom kategorierna egeninitierad (planerad) tillsyn, övrigt dammsäkerhetsarbete och händelsestyrd tillsyn. Inrapporterad timmar har räknats om till årsarbetskrafter genom att antalet timmar har dividerats med 1880.

3.2 Genomförda tillsynsaktiviteter 2024

Samtliga länsstyrelser har genomfört planerad tillsyn. Här ingår fysisk och digital tillsyn samt skrivbordstillsyn.

Inom den planerade tillsynen lyfter länsstyrelserna specifikt att de har arbetat med tillsyn av dammar som berörs av fokusområdet "Dammar med otillfredsställande dammsäkerhet", länsstyrelsegemensam tillsyn, tillsyn av driftcentraler och avbördningskapacitet, gemensam tillsyn med Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) och tillsyn med fokus på dammar med hög klassificering.

Vidare nämns medverkan som observatör vid dammägares inspektioner och egenkontroll samt genomgång av konsekvensutredningar om dammsäkerhetsklass.

13 länsstyrelser rapporterar att de har genomfört händelsestyrd tillsyn under 2024. Denna tillsyn har bland annat initierats av driftstörningar, höga flöden, underhållsåtgärder och brister i dammarnas funktioner.

Tre länsstyrelser anger att delar av tillsynen för 2024 inte genomfördes som planerat på grund av förändringar i personella resurser.

3.3 Planerade tillsynsaktiviteter 2025

Majoriteten av länsstyrelserna uppger att de har en tillsynsplan för dammsäkerhetstillsynen. De planerade insatserna motsvarar i stor utsträckning de aktiviteter som genomfördes under 2024.

Utöver detta planerar flera länsstyrelser att genomföra insatser kopplat till översyn och uppföljning av helhetsbedömningar. En länsstyrelse lyfter även att de under 2025 planerar att genomföra tillsynsaktiviteter tillsammans med räddningstjänsten.

4 Nulägesbedömning

4.1 Kvarstående dammanläggningar att konsekvensutreda

Det råder stora variationer mellan länen i bedömningen av hur många dammanläggningar som återstår att ta fram en konsekvensutredning för inom respektive län, från 0 till över 50. Några länsstyrelser uppger att de i nuläget saknar möjlighet att uppskatta antalet kvarstående konsekvensutredningar. Den samlade uppskattningen för hela landet uppgår dock till 200.

Majoriteten av de återstående utredningarna kommer sannolikt att leda till att anläggningarna beslutas som dammar utan dammsäkerhetsklass (U). Ett fåtal dammanläggningar förväntas komma att klassificeras i dammsäkerhetsklass B eller C.

Behov av översyn av tidigare klassificeringar kommer även bidra till det fortsatta klassificeringsarbetet.

4.2 Länsstyrelsernas bedömning av dammsäkerheten i länen

Nedan anges länsstyrelsernas bedömning av dammsäkerheten i länet samt länsstyrelsernas bedömning av dammägarnas årsrapporteringar, säkerhetsledningssystem och helhetsbedömningar. I bilaga 2 sammanställs svaren i sin helhet.

4.2.1 Dammsäkerheten i länet

Dammsäkerheten i länen bedöms överlag vara god och många dammägare arbetar aktivt med att upprätthålla en god dammsäkerhet. Vissa dammar har dock identifierats med otillfredsställande dammsäkerhet och för några återstår klassificeringsarbetet innan dammsäkerhetsstatusen kan fastställas helt.

4.2.2 Dammägarnas årsrapportering

Dammägarnas årsrapportering om dammsäkerhet ger en relativt god bild av egenkontrollen, eventuella brister och åtgärdsbehov. Det finns dock

skillnader i bedömningarna mellan länsstyrelserna och fortsatt arbete behövs för att säkerställa en jämn och hög kvalitet i årsrapporteringen.

4.2.3 Dammägarnas säkerhetsledningssystem

Säkerhetsledningssystemet utgörs av ett dokumenterat system av metoder, rutiner och instruktioner som tillämpas i dammsäkerhetsverksamheten.

Antalet dammägare som helt eller till stor del arbetar enligt ett säkerhetsledningssystem har ökat. I årets rapportering anger 13 länsstyrelser att dammägarna helt eller till stor del arbetar enligt ett säkerhetsledningssystem, till skillnad från nio länsstyrelser i föregående års rapportering.

4.2.4 Helhetsbedömning av dammsäkerheten

Ungefär hälften av länsstyrelserna bedömer att dammägarna kommer att lämna in helhetsbedömningar inom tio år från beslut om klassificering, medan resterande länsstyrelser ställer sig mer tveksamma. Exempelvis lyfts att vissa dammägare planerar att genomföra mindre grundliga helhetsbedömningar för att klara tidsintervallet. Vidare anges att dammägarnas planering för genomförande av helhetsbedömningar kan behöva utvecklas för att säkerställa att dessa genomförs inom tio år från beslut om klassificering.

Utifrån de helhetsbedömningar som inkommit gör länsstyrelserna olika bedömningar av i vilken grad dessa ger en fullständig bild av dammens och organisationens status i förhållande till gällande krav och behovet av eventuella åtgärder. Som exempel anges att kvaliteten på helhetsbedömningarna skiljer sig åt beroende på dammägare och att det finns en osäkerhet bland vissa dammägare gällande vad en helhetsbedömning ska omfatta. För att få en tydligare och mer heltäckande bild, anger en länsstyrelse, att de som en del i redovisningen av helhetsbedömningen även efterfrågar en muntlig presentation av dammägaren samt ett platsbesök vid anläggningen.

För att stärka vägledningen inom området lyfter länsstyrelserna ett behov av konkreta exempel på helhetsbedömningar. Det efterfrågas goda exempel på upplägg, inklusive vilka typer av utredningar som bör ingå. Exempel från både större och mindre dammägare är av särskilt värde, då de kan bidra till en mer nyanserad och praktiskt tillämpbar vägledning.

4.3 Länsstyrelsens bedömning av dammsäkerhetstillsynen i länen

Ett centralt syfte med tillsynen är att säkerställa att dammägare med klassificerade dammar följer gällande regelverk och genom en fungerande egenkontroll identifierar samt åtgärdar allvarliga brister och svagheter i anläggningarna. Länsstyrelserna gör bedömningen att den genomförda tillsynen är relevant för att säkerställa att syftet uppnås och att tillsynen till någon grad fångar upp dammsäkerhetsbrister och bidrar till att de åtgärdas. Vidare bedömer majoriteten av länsstyrelserna att deras tillsyn i stor grad baseras på kännedom om ägares dammsäkerhetsarbete och dammarnas egenskaper och status. Majoriteten bedömer likaså att de i stor uträkning kan prioritera det som är viktigt ur dammsäkerhetssynpunkt.

Flertalet länsstyrelser anser att dammsäkerhetstillsynen i hög grad är förutsägbar och likriktad, samtidigt som flera länsstyrelser endast delvis delar denna uppfattning. Som exempel lyfts en önskan om ökad kontinuitet i dammsäkerhetstillsynen. Likaså anser flertalet länsstyrelser att dammsäkerhetstillsynen är samordnad med övriga landet, även om inte alla till fullo delar denna uppfattning. Detta tyder på att det finns viss variation i upplevelsen av enhetlighet. Exempel på samordning lyfts i form av gemensamma tillsynsbesök och handläggarräffor samt att tillsynen bedrivs utifrån Svenska kraftnäts tillsynsvägledning.

Tillsynen syftar även till att ge samhällsaktörer och allmänheten förtroende för att dammägarnas dammsäkerhetsverksamhet bedrivs ansvarsfullt och att dammanläggningars säkerhet är betryggande. Länsstyrelsernas bedömning huruvida tillsynen bidrar till detta syfte varierar, där vissa instämmer i högre grad, medan andra är mer neutrala eller instämmer i mindre utsträckning. Några länsstyrelser lyfter att det saknas underlag för att bedöma allmänhetens uppfattning om tillsynsverksamheten.

4.4 Länsstyrelsernas bedömning av Svenska kraftnäts tillsynsvägledning kring dammsäkerhet

Länsstyrelsens bedömning av Svenska kraftnäts tillsynsvägledning inom dammsäkerhet är överlag mycket positiv. Tillsynsvägledningen anses i stort relevant, tillgänglig och tillräcklig. Det finns samtidigt ett

kontinuerligt behov av att vägledningen utvecklas i takt med förändringar i lagstiftning, regelverk och teknisk kunskap.

Specifikt efterfrågar länsstyrelserna tydligare stöd gällande tillämpligt regelverk inklusive ansvarsförhållanden för invallningsdammar. Även stöd vid platsbesök efterfrågas, liksom ytterligare vägledning kopplad till helhetsbedömningar. Länsstyrelserna lyfter även att det ibland upplevs som svårt att hitta relevant information på Svenska kraftnäts webbplats.

5 Dammar i dammsäkerhetsklass med otillfredsställande dammsäkerhet

Svenska kraftnät har infört ett arbetssätt med nationella tillsynsteman för dammsäkerhetstillsynen. Under 2022 styrde Svenska kraftnät länsstyrelsernas dammsäkerhetstillsyn mot att påbörja arbetet med fokusområdet *Dammar i dammsäkerhetsklass med otillfredsställande dammsäkerhet*, inom ramen för den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025.⁷

Under 2022 fokuserade länsstyrelserna på att identifiera vilka dammanläggningar som skulle omfattas av fokusområdet. Dessa anläggningar integrerades därefter i respektive länsstyrelses ordinarie tillsynsplan. Tillsyn genomfördes på majoriteten av de utpekade anläggningar och detta arbetet har fortsatt under 2023 och 2024.

Antalet anläggningar som omfattats av fokusområdet har minskat under åren. År 2022 identifierade länsstyrelserna totalt 101 dammanläggningar som placerades inom fokusområdet. Efter tillsyn och åtgärder kvarstod 93 dammanläggningar 2023 och 2024 har antalet minskat ytterligare till 72 stycken.

Länsstyrelserna lyfter flera positiva effekter av arbetet inom fokusområdet. Bland annat har dammägare vidtagit åtgärder som lett till förbättrad dammsäkerhet, vilket i vissa fall har inneburit att anläggningar

⁷ Ytterligare information finns på Naturvårdsverkets webbplats.

kunnat avföras från fokusområdet. För några anläggningar har driftbegränsningar införts och för ett antal dammar planeras utrivning eller omprövning.

Länsstyrelserna anger även att de genom tillsynen har fått ökad kunskap om dammarnas status och dammägarnas hantering, vilket i sin tur inneburit att anläggningar kunnat avföras från fokusområdet. Det framhålls också att dammägare inom fokusområdet har fått en större förståelse för sitt ansvar över dammsäkerheten, inklusive säkerhetsledningssystem och helhetsbedömningar, vilket lett till att dammsäkerhetsfrågorna fått en mer framträdande roll i organisationen.

Samtidigt har nya anläggningar identifierats inom fokusområdet, vilket bidrar till ytterligare behov av tillsyn. Detta beror bland annat på att åtgärder uteblivit eller att dammägarnas säkerhetsledningssystem behöver utvecklas. För de anläggningar som fortsatt omfattas kvarstår ett särskilt behov av stöd och tillsyn.

Länsstyrelserna lyfter att tillsynsavgifterna från dammägare inom fokusområdet inte alltid står i proportion till den arbetsinsats och tid som krävs för att genomföra tillsyn och ge vägledning. Det finns även behov av stöd kring hur brister ska bedömas och vilka tidsramar som är rimliga för att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas.

6 Dammar i dammsäkerhetsklass A

Under 2023 och 2024 genomfördes ett särskilt tillsynsystema för dammar i dammsäkerhetsklass A. Syftet med temat var att lägga grunden för en fördjupad samverkan mellan Svenska kraftnät och berörda länsstyrelser samt att skapa ett effektivt tillsynsarbete gällande dammanläggningar i dammsäkerhetsklass A. En samverkansgrupp för stora dammar bestående av handläggare på berörda länsstyrelser och Svenska kraftnät bildades.

Under 2024 har samverkan mellan länsstyrelserna och Svenska kraftnät fortsatt genom möten för erfarenhetsutbyte. Inom ramen för länsstyrelsernas tillsyn har olika aktiviteter genomförts på dammar i dammsäkerhetsklass A, såsom fysiska och digitala tillsynsmöten, deltagande vid beredningsplaneringar, tillsyn av driftcentraler samt uppföljning av lagkrav och åtgärdsplaner.

Länsstyrelsernas bedömning av tillsynstemats påverkan på deras tillsynsarbete varierar. Vissa länsstyrelser uppger att temat inte har påverkat den ordinarie tillsynen, medan andra anser att det har haft en positiv inverkan. Bland annat lyfts att samverkan mellan Svenska kraftnät och länsstyrelserna har stärkts, vilket har bidragit till ett mer enhetligt och effektivt tillsynsarbete. Dessutom anges att både tillsynen och dialogen med dammägare till dammar i dammsäkerhetsklass A har ökat.

Samtliga berörda länsstyrelser betonar vikten av att samverkansgruppen för stora dammar fortsatt bibehålls.

Frågeformulär

1. Allmänna uppgifter	
Län	
Kontaktperson	
Datum	
Antal dammägare med klassificerade dammar i länet	
Antal dammanläggningar med klassificerade dammar i länet	
Eventuell kommentar, t.ex. förändringar under året	
2. Genomförd tillsyn 2024	
Redogörelse av ekonomiska och personella resurser 2024	
Erhållna tillsynsavgifter (från Agresso)	
Antal personer som aktivt arbetat med dammsäkerhetstillsyn	
Nedlagd tid totalt:	dammsäkerhetstillsyn totalt (timmar, från Agresso)
	egeninitierad tillsyn (timmar, från Agresso)
	händelsestyrd tillsyn (timmar, från Agresso)
	övrigt dammsäkerhetsarbete, t.ex. övergripande planering och uppföljning, kompetensutveckling (timmar, från Agresso)
Våra ekonomiska resurser för dammsäkerhetstillsyn är tillräckliga	
Våra personella resurser för dammsäkerhetstillsyn är tillräckliga	
Eventuell kommentar	
Redogörelse av genomförd tillsyn	
Beskriv eventuell händelsestyrd tillsyn	
Beskriv större egeninitierade tillsynsinsatser	
Genomfördes den tillsyn som planerats eller fick något omprioriteras? (Jämför med rapporteringen om planerad tillsyn för 2024 från förra året)	
3. Nulägesbedömning	
Länsstyrelsens bedömning av dammsäkerheten i länet	
Ange er bedömning av antalet dammanläggningar som kvarstår att konsekvensutreda och klassificera samt en uppskattad förväntad fördelning av antal anläggningar som förväntas tillkomma per klass.	
Dammägarnas årsrapportering om dammsäkerhet ger en god bild av egenkontrollen, eventuella brister och åtgärdsbehov.	
Dammägarna i länet har upprättat och arbetar enligt ett säkerhetsledningssystem (dokumentation och rutiner för riskhantering, operativ drift, underhåll och hantering av nödsituationer finns och tillämpas)	

Dammägarna planerar för och genomför första helhetsbedömning för dammanläggningarna inom 10 år
Redovisade helhetsbedömningar ger en heltäckande bild av dammens och organisationens status i förhållande till aktuella krav samt ev. åtgärdsbehov
Dammsäkerheten i länet är god
Eventuella kommentarer
Länsstyrelsens bedömning av dammsäkerhetstillsynen i länet
Vår dammsäkerhetstillsyn säkerställer att dammägare med dammar i dammsäkerhetsklass arbetar i enlighet med dammsäkerhetsregleringen och genom egenkontroll upptäcker och åtgärdar allvarliga brister och svagheter
Vår dammsäkerhetstillsyn ger samhällsaktörer och allmänheten förtroende för att dammägares dammsäkerhetsverksamhet bedrivs ansvarsfullt och att dammanläggningars säkerhet är betryggande
Vår dammsäkerhetstillsyn baseras på kännedom om ägares dammsäkerhetsarbete och dammarnas egenskaper och status
Vår dammsäkerhetstillsyn prioriterar det som är viktigt ur dammsäkerhetssynpunkt
Vår dammsäkerhetstillsyn fångar upp dammsäkerhetsbrister och bidrar till att de åtgärdas
Vår dammsäkerhetstillsyn är förutsägbar och likriktad
Vår dammsäkerhetstillsyn är samordnad med övriga landet
Eventuella kommentarer
Länsstyrelsens bedömning av Svenska kraftnäts tillsynsvägledning kring damm
Svenska kraftnäts tillsynsvägledning inom dammsäkerhet är relevant
Svenska kraftnäts tillsynsvägledning inom dammsäkerhet är tillgänglig
Svenska kraftnäts tillsynsvägledning inom dammsäkerhet är tillräcklig
Eventuella kommentarer och önskemål om specifika stöd- och ytterligare tillsynsvägledning

4. Planerad tillsyn 2025
Prognos för antal personer som kommer att arbeta aktivt med tillsynen under 2025
Prognos för personella resurser 2025 (timmar)
Prognos för ekonomiska resurser 2025 (tillsynsavgifter)
Finns det en tillsynsplan för dammsäkerhetstillsynen
Redogör kortfattat för huvudsakliga egeninitierade tillsynsaktiviteter som planeras
Övrigt och eventuell kommentar
5. Fokusområde "Dammar med otillfredsställande dammsäkerhet"
Hur många dammanläggningar, som inte kunnat avfärdas från fokusområdet tidigare år, var identifierade för att ingå i fokusområdet under 2024? Antal:
För hur många av de identifierade dammanläggningar med särskilda tillsynsbehov har tillsynsaktiviteter genomförts under 2024? Antal:
Beskriv kortfattat genomförd tillsyn 2024 för dessa dammanläggningar
Vilken effekt har tillsynen gett, har t.ex. insatserna lett till att någon av dammanläggningarna inte längre har särskilt tillsynsbehov?
Eventuella kommentarer och behov av stöd för arbetet
6. Dammar i dammsäkerhetsklass A (endast berörda län)
Beskriv kortfattat genomförd tillsyn 2024 för dammar i dammsäkerhetsklass A
Beskriv kortfattat hur tillsynsystemat påverkat er tillsyn av dammanläggningar i dammsäkerhetsklass A och er bedömning av vilken effekt det fått
Beskriv eventuella behov av ytterligare stöd eller samverkan med Svenska kraftnät och berörda länsstyrelser
Eventuella övriga kommentarer

Sammanställning av svar på flervalsfrågor i frågeformuläret

